

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani [Katol. Tiskarna], naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih 23. novembra 1916

Slike: Otok Salamis, olimpske igre, samostan Skinopetra; patrolja v snežnikih, spomenik iz granat na laški fronti, Notranjke pletejo slamnate čevlje za vojake, Rdeči stolp - prelaz v Romunijo, minist. predsednik Kærber in guverner Sarkotić.

Slike z bojišča.

XXII.

Bobneč ogenj.

Spisal Stanko Bor.

Vkljub skrajno težavnemu in neugodnemu položaju sem proti jutru malo zadremal. Na poti v postojanke nas je ujela ploha, premočila obleke in čevlje in razmočila zemljo v blato. V temi ko v rogu smo zasedli postojanko brez kritij, brez žičnih ovir, brez najmanjšega jarka. Pred dnevi je bil trideset do petdeset korakov doli pred nami neki bataljon vržen iz strelnih jarkov, sovražnik je vdrl v odprtino in hitel naprej, da uporabi uspeh in razdere vso črto. Ali hiteli smo mu nasproti, ga vrgli nazaj v jarek, iz jarka ga nismo mogli. Tako se je zgodilo, da smo morali vztrajati v rojni vrsti brez kritij, brez jarkov, zakaj pustega kraškega kamena nismo mogli lomiti z rokami, kopati z lopaticami, grizti z zobmi, vsak preglasen udarec, vsaka preglasna beseda, vsak najmanjši šum je bil odgovorjen s ploho krogel. Dvajset do trideset korakov oddaljen sovražnik je čul vsako premikanje pri nas; podnevu mu je bilo lahko meriti in streljati, v noči so mu pomagali žarometi, ki so s svojo svetlobo neprestano krožili nad nami. Za nas ni bilo druge pomoči ko se vreči za kak kamen, pripraviti puško za strel, municijo pri roki, prekrižati se in se priporočiti Bogu za nadaljnjih osemindirideset ur. V noči, ko so hoteli nekateri pretegniti otrpnele ude, ali ko je prišla po osemindiridesetih urah stotnija, da nas nadomesti, in smo morali iti nazaj, smo imeli največ izgub.

Tisto noč sem izbral debel kamen, ga otipal od vseh strani in se prepričal, da ga ne more prodreti krogla iz puške, potipal prostor izza njega: par pergišč v blato spremenjene zemlje, pomešane s kamnitim drobižem.

»Za osemindirideset ur...« sem si rekel v trpki ironiji in se odločil, da jih prebijem tu.

In ko sem oblazil vso postojanko od moza do moza, od ene prisluškovalne

Oče — ranjen — doma na dopustu.

straže do druge in še povsod in vsakemu posebej strogo zabičal, kako se mora obnašati podnevu — sem položil kosti in mokro kožo na tistih par pergišč v blato spremenjene zemlje, pomešane s kamnitim drobižem.

In vkljub skrajno težavnemu in ne-

ugodnemu položaju sem proti jutru malo zadremal. Drgetanja po udih nisem več čutil, tudi ne mokrote po telesu, tudi ne neznočnosti v čevljih.

Jesenski dež je padal neprestano, drobno in vsiljivo. Dobro, da nas ni mogel bolj premočiti nego smo bili...

Ko sem se vzdramil, nisem hotel takoj odpreti oči. »Čemu,« sem si mislil, »če pa bi bil pogled tako pust in turoben?« Vzdramil sem pa — bolje rečeno: vzdramilo me je najprvo v nogah, v prstih na nogah; odtod se je polagoma širilo do glave. Skoraj bi že odprl oči v prvem neznanju, kje sem in kaj se godi z menoj. Ali pravočasno še sem se domislil vsega, in sem hotel znova, siloma dovesti spanje v sebe. Vsaka minuta, ki jo prespim in v polspanju, je neizmerna dobrota, ker mine, ne da bi se zavedel, mine — in ko se prebudim, jo bom lahko odštel od časa tistih osemindeset ur.

Nekdo je začudeno vzkliknil, drugi se mu je porogljivo nasmejal. Vzklik in nasmeš sta bila dovolj glasna, da ju je mogel čuti sovražnik.

»Tiho! Kdo se smeje, kdo...«

Naglo sem potegnil plahto za šotor z glave — začudil sem se v tistem trenutku, široko odprl oči, stavka, ki sem ga začel, nisem dokončal.

Bel sneg se mi je vsul na obraz, vse-naokoli vse belo.

»Sneg...« sem rekel polglasno kakor bi ne mogel verjeti, da je res mogel v tem kratkem času, ko sem zadremal pod plahto za šotorom, pasti sneg.

V tistem trenutku je treščila prav blizu granata.

»Dobro jutro!« ji je rekel četovodja.

»So se že vzbudili!« je menil nekdo.

»Saj sploh niso spali!«

»To je križ s tem snegom! Kamor stopiš, se pozna! Ni jim težko odkriti, koder je kdo hodil!« sem rekel četovodji.

»Da bi posvetilo solnce, v eni uri bo ves sneg stopljen! Potem pa le naj zasledujejo naše stopinje!«

Kakor da bi res odkrili v snegu sledove, koder smo hodili, ali koder je kdo hodil, ko je sneg že zapal, je začelo treskati. Dve bateriji smo mogli razločevati, dveh različnih kalibrov.

Blizu je udarila granata malega kalibra.

»Ko osa je ta baterija! Vso noč nam ni dala miru, pa še zdaj rogovili! Da bi jim zmrznili prsti, tem topničarjem!«

Pokanje in treskanje raste. Tri baterije, štiri baterije...

»Oho...« vzklikne četovodja, ko ga je zadel debel kamen v nogo.

»Ste ranjeni?«

»Nisem, le kamen je potipal trdoto mojih kosti!«

Pokanje in treskanje raste; nič več se ne more razločevati poka pri strelu,

glavo krčevito pritiskam k zemlji, drobci granat sikajo ko razdraženi sršeni okoli nas.

Debel kamen se mi zavalil na noge, stisnem zobe, da ne zastokam.

Pušim cigareto za cigareto, mislim na Belo Krajino, mislim na dom...

Takole mislim na domačo hišo, ko ribljejo v pozni jeseni repo ali zelje: vsi sosede so prišli k nam pomagat, v sobi jih je vse polno, ribežnice ropotajo ne-utrudno, usta govore neprestano, strašne povesti, lepe povesti čuje na peči zbrana deca. Ko pripoveduje oče, kako je bilo takrat, ko je služil cesarja in bil na Laškem na vojni, poslušajo vsi, ne samo deca. O, osiveli oče zna pripovedovati tako mično in živo, da bi ga poslušali dan in noč in se ne bi utrudili. Koliko je le doživel! Saj mu nikoli ne zmanjka snovi...

Pogledam na uro.

Devet.

Kje je še noč...

To stokanje ranjencev, to pada tako na živce!

Moj sosed na levi je ranjen v desno ramo.

»Gospod poročnik, ranjen sem!«

»Težko?«

»Kri mi lije curkoma iz rane! Drobci je ostal v rami.«

»Hitro obvezati! Četovodja...«

Ali je mogoče, da se je ogenj podvojil! Pada ko planeti z neba, rohni neprestano in se strinja v en sam velik, zategel grom, bobni ko da se je odprla zemlja in hoče izmetati iz sebe ves svoj gnev, ki ga je nabrala v stoletjih proti človeštvu.

Vrat mi je že ves otrpnil, dvignem malo glavo, da ga iztegnem in premaknem.

Sveto goro vidim.

Mislim na belokranjske Tri fare, na trifarško žegnanje mislim.

S kakim svetim strahom sem šel prvič na to božjo pot. Tajinstvena noč, na cesti romarji v glasni molitvi, pozneje svete pesmi, pozneje strašne pravljice o Turkih,

ki so spremenili vse tri trifarške cerkve v hleve, s tem izzvali božjo jezo, da so prišli angeli in odnesli s Turškega cerkve in jih prinesli na mesto, kjer so še sedaj — Na nebu bliščeče zvezde, njive in gozdovi v skrivnostnem miru, v romarjih svečane misli, v mojem srcu hrepenenje videti mesto, o katerem govori toliko pravljič, toliko pripovedk. Hrepenenje je bilo večje ko pobožnost, dasi sem ga hotel siloma zatreti, ker sem vedel, zakaj grem na božjo pot: Bolan sem bil, mati so me zagovorili trifarški Materi božji. Ozdravel sem, sedaj sem se ji šel zahvaliti.

To je bil moj prvi pot z doma po svetu...

Zapeče me na roki. Pogledam: kožo mi je snelo. Ali je bil kamen, ali je bil drobec granate, ne vem. Brezpomembno je, z vinarjem bi lahko pokril.

Pritisnem glavo zopet k zemlji. Krogle

Grčija: Otok Salamis.

»Sneg...« je rekel četovodja blizu mene in veselih oči zrl na mene kakor bi se hotel prepričati, kak vtis bo naredilo to dejstvo name. Njemu — se je zdelo — je delalo to po prvem presenečenju šalo in zabavo, da je gledal, kake obraze so delali drugi.

Najprimernejše se mi je zdelo, da i jaz vzamem ta sneg od šaljive strani in si ne grenim že tako trpkih ur še z jezo in zabavljanjem.

»Ali se je kaj dogodilo, ko sem spal?«

»Samo streljanje ko po navadi, drugega nič!«

»Jeli kdo ranjen?«

»Nihče dosedaj!«

Obležal sem kakor sem bil, zakaj jutro je bilo vedro in jasno, lahko bi me sovražnik zapazil, če bi se dvignil; prižgal sem cigareto; pogledal na uro.

Sedem.

samo pok eksplozicije je tu: in kamenje in drobci granate leté sikaje na vse strani.

»Hudičevi bratje, tako vam ni težko nas uničiti! Na bajonete pridite, tedaj se bo videlo, kdo je močnejši! Ha, za to nimate korajže!« govori nekdo.

»Če bi bilo vsaj malo kritja! Niti pred kamenjem nisi varen! Fuj...« reče drugi.

»Tiho!«

Pogledam na uro.

Nekdo bolestno zavpije.

»Vprašaj po rojni vrsti, kdo je ranjen in ali hudo! Najbližji naj ga obveže! Nazaj v tem ognju ne more, naj mirno leži!«

Bolestno stokanje...

Granata je zadela v celo, pešec Tainta mrtev, frajter Ive težko ranjen v obe nogi...

Bobni ko da se zemlja podira, kamenje leti na vse strani, pada na telo —

iz sovražnih pušk lete nizko nad nami, nekatere udarijo na kamen in odbijajo male drobce, da se vsujejo na nas...

Ranjenec na desni govori hropeče svojo poslednjo voljo: Žena... otročiči... žena... Blizu njega kliče drugi svojo mater.

»Ni izhoda iz tega ognja!« se mi vsiljuje misel. »Vsi pridemo na vrsto...«

»Vsi bomo pobiti!« reče nekdo polglasno.

Ranjeni sosed na moji levi začne močno krvaveti na čelu.

»Za božjo voljo, kaj nisi mogel skriti glave za kamen! Saj si tako že ranjen v ramo...«

»Kaj pomaga...« reče v polni resignaciji.

»Kaj pomaga...« mi zveni po duši.

O, ti moj Bog, kaj bo res moralo biti?

Vrat mi je popolnoma otrpnel, moram malo dvigniti glavo.

Poglej Soči! Še veš, kako je bilo pred leti, ko si hitel ob njej ko mlad popotni dijak? V srcu razkošnost, v glavi donebesne načrte, v duši veselje mladih dni, vriskajočih, kljubujočih, vase verujočih. Kako smo peli v železniškem vozu, kako so se kresale misli in besede, kako je prišla vsaka misel do veljave. Prijatelj Tone, ki počivaš v Karpatih, še veš... ah, kaj bi!... Tedaj sva slonela ob oknu, gledaje na bistro vodo sem mu pripovedoval bodočo povest svojega življenja. On ni pripovedoval svoje, ki je komaj začeta dokončala v Karpatih, le mojo je poslušal. Ravno tu doli ob Soči sem jo pripovedoval, ali se naj konča tu ob Soči, ko nisem preživel še niti vsega uvoda?

Ali...

Kaj da tako živo mislim nate, Tone? Saj ne morem verjeti, da si ne bova po vojni stisnila desnic, povedala, kako je bilo, ko sva bila ločena! Kaj je res smrt tako kruta, življenje tako sladko, da sva naredila tisto pot ob Soči samo ko v sanjajoči slutnji, v bežeči nadi, privezani na oblake?...

Kako daleč sva sedaj narazen, prostor od neba do zemlje naju loči, pa kako

blizu sva si, neviden zid, ki ga lahko prekoračim z enim korakom in v eni sekundi, naju loči...

Morda stojim pred tem nevidnim zidom, sam ne vem kako in kaj... in vendar...

Kričanje na levo, vpitje, nemir me predrami iz misli.

Ljudje sosednje stotnije hite proti nam.

»Doli... doli... na mestu ostati...« vpijem, nihče me ne uboga, me noče čuti.

»Znoreli... v tem ognju... na mestu ostati... kdor se premakne... skrajna sredstva...«

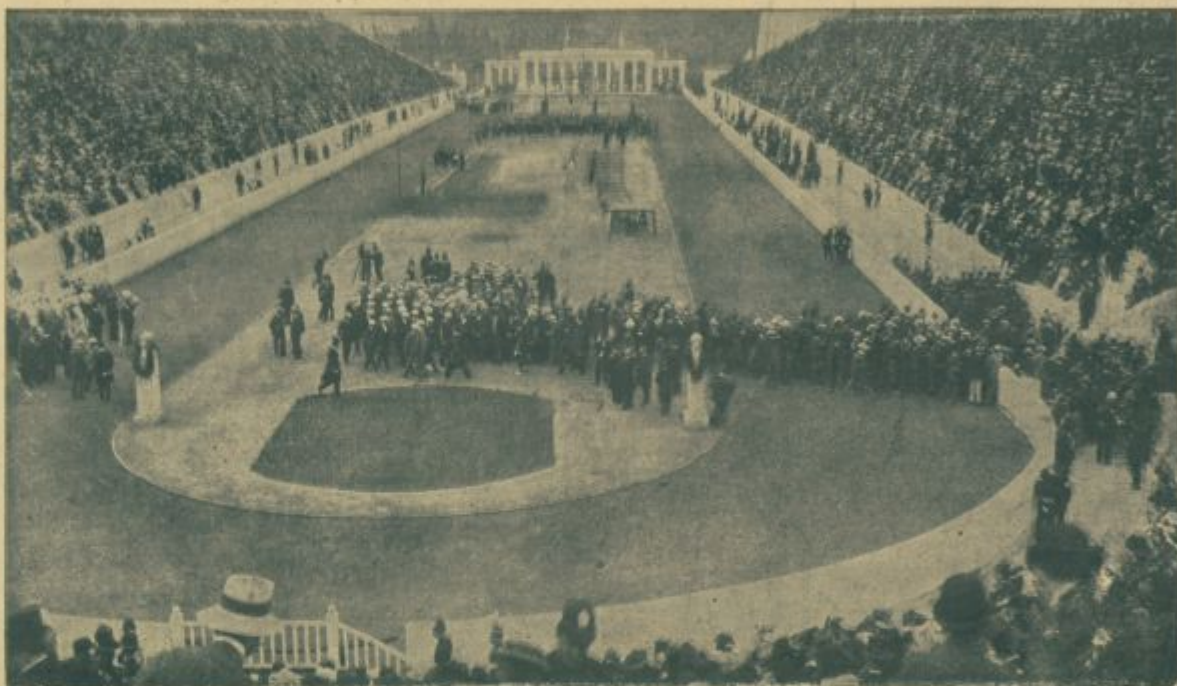
in ga držali v negotovosti, sedaj smo pa odkriti in... in...

Miška bi ne ostala tu živa...

Tresoča roka odpenja plašč in sega v žep in tiplje po jagodah rožnega venca...

Naenkrat se zgodi nekaj strašnega z menoj. Pobliskovo se zgodi, da nimam niti časa pomisliti, je li to konec, je li se sklonila smrt do mene; nimam niti časa zaklicati imena, ki mi naj bi kot zadnje trepetalo na ustnicah, ko nastopim nepoznano pot v večnost...

Kakor da me je udaril kdo po glavi in me omamil, že omamljenemu pobliski...

Grčija: Olimpijske igre v Atenah.

Vse zastoj.

Granata udari med nje, zatisnem oči, da ne vidim, sklonem glavo, da me ne doleti kaj od nje; preden odprem oči, se zavalj nekaj mehkega name.

Človek, hropeče diha joč.

»Kaj si ob pamet?« zakričim in ga skušam odvaliti s sebe. Zagledam posineli obraz, navzdol pobešene brke, oči raztresene in motne in s krvjo zalite, razmršene lase. Šele pod vrat moram pogledati, da se prepričam, da je ta oseba s spačenim obrazom res štabni narednik sosednje stotnije.

»Kaj, i vi ste tako brez-pametni, da vstajate in bežite v tem ognju, ko je glavna in prva naloga, ne pokazati sovražniku cilja, vi...«

Podrobneje mu pogledam v oči, in umolknem; zdi se mi, da pri možu ni vse v redu v glavi. Široko in raztreseno me gleda ko da bi me ne spoznal, da bi se prostovoljno odstranil z mojega telesa, niti ne pomisli. Dvigniti se moram nekoliko, da se prevrne z mene poleg mene.

Komaj je to končano, se že vresniči, česar sem se bal, ko sem videl, da hite ljudje sosednje stotnije k nam. Sovražnik jih je seveda zapazil in sedaj vedel, kam ima meriti, da bo gotov uspeh. Dosedaj smo mu morda s svojim skrivanjem mešali pojme,

skovo šine pred oči in skozi spomin, da se je zemlja strahovito stresla, da se je odprlo žrelo ravno pod menoj in me siloma vleče vase, in hriba Svete gore in Sabotina sta se hipoma odtrgala, prihitela do žrela in padata name...

Koliko časa sem ležal v nezavesti, ne vem. Kakor da sem bil v nepoznanem svetu, kjer vlada pozabnost v večni sedanjosti, mi je bilo, ko sem začul od daleč klice. Zdrznil sem se in se hotel trudoma spomniti, kje sem, kaj se godi z menoj, ali imam še pravico poslušati človeške klice in se odzivati, če me kdo kliče...

Čuj, saj ti klici ne prihajajo od daleč! Od prav blizu prihajajo, čisto znani so, prav nič nenavadni niso!

»Gospod poročnik, napadajo... napadajo...« kriče ljudje vsevpred.

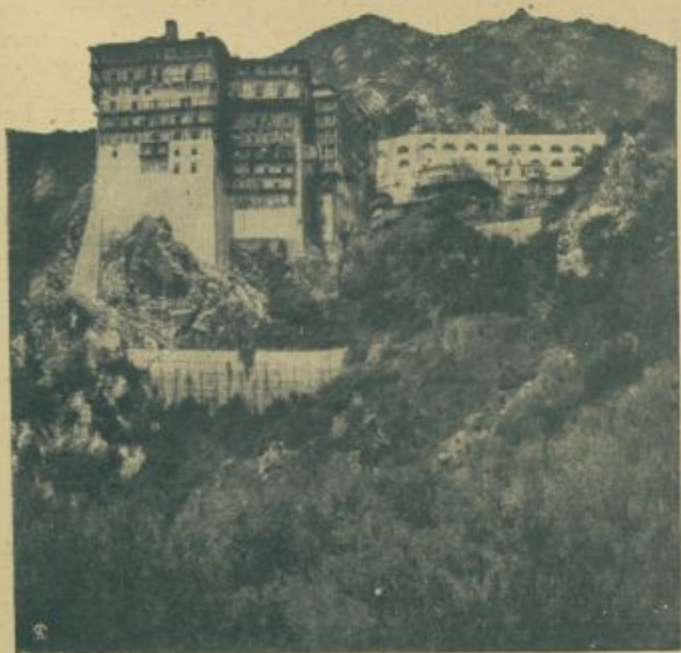
Odprl sem oči in sem tuje pogledal okoli sebe, v glavi mi je šumelo in nabijalo, da nisem mogel zamisliti jasne misli.

»Napadajo... napadajo...«

Planil sem pokonci; množice sovražnih vojakov so mi zamigljale pred očmi, ali v tistem hipu so me objele trde roke in me siloma pritiskale k tlom in me niso več izpustile.

»Kaj ste ob pamet?... Tako se izpostavlja... vsega se pokazati...« govori pretrgano četovodja in se bori z menoj, ker se mu hočem iztrgati in vstati.

Puške ropotajo, ročne bombe pokajo, krohot jih spremlja od naše strani in peklenške želje. Da, krohot in peklenške želje! Kar se je kuhalo to dolgo predpoldne v notranjosti vsakega posameznika...

Grčija: Samostan Skinopetra na gori Atos.

nega, kuhalo med peklenskimi ognjem, med železom in svincem, med življenjem in smrtjo, med vzdihom in krikom in krvjo in umiranjem, je bruhalo sedaj na dan.

Kaj imajo res ti ljudje z rdeče obrobjenimi očmi, razmršenimi bradami, s krvjo poškopljenim obrazom, z groznim izrazom v očeh in na čelu kje svoje, ki jih ljubijo? Kaj je res pisal eden včeraj svoji ženi nežne besede? Kaj bo res pisal drugi pojutrajšnjim svoji izvoljenki, da jo ljubi kakor ljubi srebrna rosa bele lilije na vrtu? Kaj je mogoče, da nosi tretji pisma svoje matere na srcu, da misli vedno z ljubeznijo na njo?

Kje si ljubezen?

Srditost govori s krohotom in peklenskimi željami, dvajset korakov pred nami ji odgovarja zmešnjava, klici vseprek, vzdih, obupni klici...

Napad je bil odbit.

Znova se je zgrnilo na nas ko lava iz ognjenika. Ostal sem top, dokler ni sledil drugi napad. V ljudeh se je vnela strast, da je ni bilo mogoče pogasiti, hoteli so pustiti sovražnika čisto blizu in se sprijeti z njim z bajoneti, samo da nekoliko zavlečejo trenutke, ko bo po odbitem napadu zopet začelo sovražno topništvo s svojim grozopolnim delom.

Le s težavo sem dosegel, da so se uklonili razdraženi, podivjani, in odbili napad v prvih početkih.

Mrko so sklonili glave, ko je izginil zadnji sovražnik v svoje kritje, zakaj že je začelo topništvo svojo srdito, podivjano pesem.

Kaj je to? Znoreli so ljudje, ni nobeno čudo! Znoreli so! Vstajajo, se smejejo, se radujejo, se šaliyo...

V sovražnem jarku krik, vzdihovanje, preklinjevanje...

Rešitev!

V svoji nebrzdani strasti in divjem srdu je poslalo sovražno topništvo par pozdravov v lastne vrste, naredilo zmešnjava in vzdihovanje in preklinjevanje...

Poldne je, solnce tako prijetno sije na nas, sneg je izginil ali pod žarki ali pod granatami; cigarete romajo od rok do rok; poltiho govorjenje mi udarja na uho, pritajen smeh ga spremlja; na roهنenje topništva, ki siplje za nas, se ne zmenimo, kamenčki in drobcji, ki prihajajo do nas, nas ne vznemirjajo.

Kako lepa je Soča v odsevu solčnih žarkov! Kako ponosno se dvigajo razvaline Svete gore in se kopajo v jesenskem solncu! Ponosito in nepremagljivo zre na nas Sveta gora...

Ali ne bomo romali po vojni na Sveto goro?...

BOY.

Roman. — Španski spisal Luis Coloma.
Prevel A. Kalan.

(Dalje.)

XIII.

Nujno ukažem Celestinu sestti na kozla in mu naročim, naj vozi čez židovski kot do omenjenega dvorišča, kjer so bila od zadaj stranska vrata v Don Cezarjevo hišo. Pri načetem stolpu stopim z voza in široko se prestopajoč hitim — Celestin za menoj — čez prostorni dvor, ki je bil molčeč in zapuščen; vendar je bil tukaj tudi najbolj skrit kotiček razsvetljen s svetilkami, ki so razvrščene v določeni razdalji gorele kakor po cestah.

Tu in tam sva čula od druge strani

poslopij tulečo množico, kar naju je opominjalo na nevarnost. In vselej, kadar sem zopet začul te glasove, sem nehote pohitel, da bi pomogel stiskani rodbini.

Hiša je segala s svojo zadnjo stranjo v ulico zagato, ki je tvorila židovski kot. Vrata na dvor so bila nizka, močna in v sredi kakor mož visoko je bila izdolbena odprtina — opazovalnica.

Preden sem potrkal, zagledam skozi odprtino: vrtiček, po katerem se je prišlo v hišo, je bil pust in tihi; grmičevje in drevesa, ki so ga krasila, so molela kakor črne pege iz mraka.

Na koncu vrtička se je videla dobro razsvetljena galerija, odkoder je obednica dobivala svetlobo, kjer sem često malical z otroki Cezarjevimi. — Znotraj v hiši se pa ni nič ganilo in po tem miru in tej tihoti sem sklepal, da biva družina na dru-

nož zavita v rdečkast plašč, v eni roki svetilko, v drugi šop ključev, za njo sta stopali dve drugi večji ženski postavi, zaviti tudi v široke temne plašče. Zadnji, kakor za varstvo, je šel starec s puško na rami in novofundlanskim psom poleg sebe, ki pa je, ne da bi kaj nemirno vohal, čisto krotko mahal z repom.

Ko so bili toliko blizu, da so me lahko slišali, zakličem skozi opazovalno odprtino:

»Odprite, odprite, hitro! Jaz sem, Burunda...«

Žena s svetilko obstane dva koraka pred vrati in mi ukazujoče reče:

Pokaži obraz skozi odprtino!

Takoj izpolnim ukaz, in hitro mi šine čez oči ostri svet luči; to me je prepričalo, da je zakrita ženska res vse previdno opazovala.

Avstrijska patrolja v zasneženih tirolskih gorah.

gem koncu hiše proti Klaverjevemu trgu, kjer so se vršili izgredi.

V strahu, da bi me ne slišali, sem trikrat krepko s tolkačem udaril po vratih in, kakor je to skrivaj dogovorjeno znamenje, pokazalo se je takoj v galeriji več zakritih gospá, docela zbeganih. Ena izmed njih odpre okno in se skloni čezenj, češ da bo tako bolje slišala, obenem pa opazim, da je nekdo tekel čez vrt proti hiši, da je obstal pod oknom in s pritajenim glasom dejal:

»Že trkajo... So že tukaj!...«

Še enkrat nestrpen poropotam s tolkačem po vratih. Sence se zganejo, luč naenkrat ugasne in v hipu je bil v tej smeri sam mrak in molk.

Jezen sem mislil, da so mi hoteli na prav jasen način s svojim postopanjem dati znamenje, naj ostanem kar zunaj, zato ukažem Celestinu, da naj še zbija po vratih, jaz pa sem poln skrbi gledal skozi opazovalno odprtino.

Bil sem pa v zmoti, ker kmalu sem opazil, kako si čudna skupina ljudi sveti s svetilko čez vrt proti vratom. Spredaj je šla majhna, široka ženska, od glave do

»Paco je,« je dejala nakratko, in ko je še Celestina izsledila, je še vprašala:

»Saj je še nekdo drug zunaj?«

»Moj sluga, zunaj pa imam voz, da vas odpeljem na moj dom.«

Zakrite postave so od veselja zavpile, pa v hipu obmolknile, ko je v rdeči plašč zavita zamahnila s svetilko in najbrže tudi strašno hudo pogledala. Nato so odprle ključavnico in zapah pri vratih, da sem naposled vendarle spoznal pred seboj stoječe ljudi.

Ona s svetilko je bila seveda sodnikova soproga Doña Ambrozija, zavita v star kašmirov šal, rdeče vdolan; bila je v obraz rjava, smešna kakor ciganka Azuzena, mati trubadurja v vperi z istim imenom, ko je pela svojo ulogo.

Drugi dve zakriti sta takoj, ko so bila vrata odprta, odvili svoje plašče, in ob svetilki sem spoznal živahna, okrogla obrazka in prijetno jima stoječi glavici najstarejše in najmlajše hčerke Don Cezarjeve: Olge in Cimodoceje.

Starec s puško je bil sodni sluga, edina oborožena sila, ki jo je mogel poljubno postaviti na bojišče še nikdar pre-

magani in nikdar napadeni Don Cezar Fernandez y del Roble.

Kratko, jasno in nujno sem pojasnil Doña Ambroziji svoj namen, da njo, hčere in Don Cezarja spravim na varno, in sem sporočil, kaj mi je v ta namen na razpolago.

Ko je Olga to čula, je od veselja jecljala in vzklikala, in ne da bi počakala na

božjo voljo, mi zašepeta v uho, »ne tišči v mojega moža, da bi bežal, ker on je zmožen, to storiti... Napol mrtev je od strahu in samo jaz mu dajem poguma in ga vzdržujem na njegovem mestu.«

Neko zaničevanje in omalovaževalno obžalovanje se ji je zrcalilo na obrazu, ko je neuklonljiva Špartanka dostavila:

razgrajale ne daleč odtod tam na Klaverjevem trgu.

Vendar mu pa strah ni pregnal njegove navadne vljudnosti. Prišel mi je po dveh stopnicah naproti, prijel me za obe roki in me pozdravil, kakor je imel vedno navado:

»Dober večer, Pakito, kako se imaš? ... Jaz dobro, hvala ... In stric?«

Alojzij Gabrenja

z Rakeka, vnet junak, umrl zadet od sovražne krogle 14. septembra t. l. pri Tržiču na Primorskem. Spavaj mirno v brat-ski zemlji!

Franc Kodrič

od Sv. Križa pri Kostanjevici, padel je 18. avgusta 1916 na ruskem bojišču pri Kovelu. Vzoren član Marijine družbe. Počivaj, blag junak!

Anton Košak

iz Zgornjih Roj, župnija St. Peter, ranjen na italijanskem bojišču, umrl v bolnici v Ljubljani 11. septembra 1916. Član M. družbe. Na svidenje pri Bogu!

Franc Rode

iz Žič, obč. Rova, abit. zav. Sv. Stanislava; bojeval se je ob Soči, na Tirol. in v Galiciji, kjer je padel 3. jul. 1916. Vesel, odkrit značaj, pevec, član Izobr. društva na Rovih. R. I. P.!

Valentin Tavčar

iz Selc nad Škofjo Loko, od granate zadet umrl 11. oktobra 1916 pri Britofu. — Ženi in štirim otročičem le križ presveti govori, da vidimo se nad zvezdami!

Jakob Rom

od Sv. Jurija ob Južni železnici, je bil na ruskem in laškem bojišču; zadet od granate je umrl na gori Interoto. Vzorec fanta, član Mar. družbe. Nebeško ti plačilo!

konec mojih besed, je odhitela v hišo, najbrže sporočiti obleganim, da je rešitelj prišel. Doña Ambrozija pa je bila nevoljna in je ugovarjala; še vedno trdno držeč svetilko v roki, mi je odgovorila živahno, kakor vedno: »Lepa hvala, Pakito, prav lepa hvala! Toda Fernandez y del Roble ne more odtod, in ker on ne more, ne morejo ga zapustiti ne žena, ne hčere njegove.«

»Kako da ne more?« vzkliknem iskreno. »Zakaj bi ne mogel; nič lažjega ko to.«

Ona pa je nekoliko počakala, da bi dala važnejši pomen svojim besedam, zavihetela je krepko svetilko in mi dala vsake Špartanke vreden odgovor:

»On ne more, ker on ne sme.«

Odskočil sem korak vstran, da me ne bi oškropilo olje, ki je kapalo iz svetilke. — Malo bolj polagano, a vedno še krepko dostavi:

»Fernandez y del Roble ne sme od tukaj, dokler ni izročil vojaškemu guvernerju zapisnika o tem vražjem slučaju, ki je vsega kriv.«

»Ali da Don Cezar to stvar iz rok?« vprašam varno, ker se mi je zdelo, da je splaval po vodi ves up, ki sem ga stavil na vpliv sodnikov.

»Seveda! ... Baza je mornariški častnik, in njegov zločin spada pred vojno sodišče. To je edina pot, da se izvije moj mož iz tega trnja, kamor ga je zamotal tvoj nesrečni prijatelj.«

»Kako govorite, señora?« jo prekinem tako živahno, kakor je ona govorila.

»Baza ni storil nobenega zločina, in jaz to dokazem Don Cezarju, ako mi pove, kaj je v zapisniku.«

»Nemogoče, Pakito, to ni mogoče! ... Zapisnik je sveta reč ... Le pazi, kaj delaš in govoriš, ker si sicer lahko prste opečeš ... Jaz pa ti, Pakito, povem: Baza ni to, kar ti misliš.«

Ves ta čas Cimodoceja ni odprla ust; molče je stopala poleg mene, vodeča svojo mater ob roki; čutil pa sem pogled njenih oči na sebi, ki se je zdelo, da tudi v temi kakor mačke vidijo; celo priseči bi smel, da bistrovidna vražica ni uganila samo tega, da sem v zadregi, marveč tudi vzrok zadrege.

Preden smo stopili v hišo, me prime Doña Ambrozija za roko, pomaže mi cel rokav z oljem ter me potegne vstran. »Za

»Revež je bolj Ferdinand nego Cezar.«

Na vrhu stopnic so nas čakale ostale hčerke Don Cezarjeve, ki so me kar z enim glasom ljubeznivo pozdravile kot svojega rešitelja. Ti glasovi veselja so me spominjali na nesoglasno čivkanje, ki je slišim iz srakinega gnezda, kadar se stari približajo s pičo za mladiče.

Sredi njih je stal tudi Don Cezar Fernandez y del Roble, nemiren, razburjen, ves iz sebe, ki je ob vsakem šumu pogledoval plašen proti vratom, da bi, če bi bilo treba, že in actu primo proximo ube-

Za menoj je po stopnicah trudno stopala Doña Ambrozija, oprta na Cimodocejo. Na vrhnji stopnici odloži svetilko, obstane, nepremično, slovesno strogo motreč skrbljivega soproga; bila je še vedno zavita v rdeč plašč, kakor kip neupogljive dolžnosti, ki svojo vztrajnost zapečati s svojo krvjo.

V zadregi, ker je ona zraven, sem Don Cezarju samo namignil, kako bi pobegnili. On se je ustrašil, pogledal boječe svojo ženo od strani, prijel me za roko in me vlekel v svojo pisarno ter mi šepetaje rekel:

Praporščak Štefan Kvas, padel na Oslavju dne 11. novembra 1915.

žal. Zelo se je majalo njegovo sodniško dostojanstvo. Imel je na sebi dolgo, široko suknjo, namestu postavnega uradnega klobuka je pa imel na glavi grško čepico, plavo-svileno in bogato z zlatom otkano; njegovi brki pa, ki so sicer vzporedno moleli, strnjeni kakor dva podganja repa na obe strani pod očmi, so mu viseli danes ohlapno na usta, zmršeni, sršasti in brez prave barve, uporni kakor množice, ki so

»Molči, molči! Vpričo Ambrozije o tej stvari ne smemo govoriti ... Ta ženska je strašna ... Pomisli, ona tišči na to, da jaz tu na svojem mestu umrjem ... No, saj sem zadovoljen, samo da me pusti v miru; vendar ti pa prav odkrito rečem, da ne bi rad zdaj umrl, ne tukaj ne kje drugod. Kakšna je ta ženska, za božjo voljo, kakšna ženska! ... Vzela naj bi bila Scipija Afrikanskega, ne pa mene, ki sem tako

slaboten in nervozen... Zato imam namen — toda za božjo voljo, njej tega nikar ne povej — popihati jo, da le enkrat vojaškemu guvernerju izročim ta vražji slučaj Baza, ki je vsega tega kriv... In če Sancheza Cabezuelo kmalu ne bo, tudi ne bom več nanj čakal... Tedaj odstopim akte, ne da bi zinil besedo, in izginem, naj se zgodi, kar se more.

»Ali mislite res to odstopiti?« ga vprašam skrbljivo.

»Seveda, Pakito... Stvar spada pod vojaško oblast; in tudi če ne bi, bi jo jaz že tako zasukal, da bi prišla pred vojaško sodišče,« je dostavil v svojem ciničnem strahu... »S tem nočem imeti nikakega posla, zato odstopim in si umijem roke; saj končno vojno sodišče ravno tako lahko obsodi na vislice, kakor civilno sodišče, in če Marco in Canelo zaslužita, da ju zaradi požiga obesijo, isto vsaj zasluži tudi ta grofič zaradi umora... Tu ima drhal popolnoma prav...« (Dalje.)

Doma.

Praporščak Štefan Kvas.

Leto dni je že minulo, kar si padel tudi ti, Štefan, junaške smrti za ljubljeno domovino! — Ob obletnici nam stopajo živo spomini nate pred oči. Kako si odhajal pogumno v septembru 1914 v vojaško službo s trdnim prepričanjem, da se vrneš zdrav med ljubeče te svoje in se posvetiš potem tehničnim vedam! Več mesecev si prebil v častniški šoli, 26. julija 1915 pa si odrinil na severno bojišče, kjer so se bili takrat ljuti boji. Tebi so sovražne krogle prizanašale: vesel in pojoč si prišel iz vseh bojev. Tožil nisi nikdar; tvoja krepka in vesela narava je premagala vse težkoče, v tvoji družbi so se poživili in razveselili tudi tvoji tovariši, ki so te vsi ljubili! — Prišel je mesec oktober. Vrnili si se v domači kraj, a ne v naročje svojih domačih, ampak da braniš oni kos naše zemlje, kjer si se deček igral, kamor si napravljaj izlete za časa svojih dijaških let v Gorici. Boriti se ti je bilo proti verolomnemu Italijanu. Šel si navdušeno v boj, vendar s slutnjo, da se ne povrneš več k svoji ljubljeni mamici. In res, slutnja te ni varala!

»Na svidenje, Štefan!« so ti klicali tovariši, ko si odhajal v strelske jarke. Prvič sedaj si jim odgovoril nekako trpko: »Nikdar več!« In res! Po petdnevem boju ti je pretrgal nit življenja kruti sovrag. Zadnje tvoje besede so bile: »Jezus, Marija!« In odtlej počiva tvoje truplo pod Sveto goro — na domačem pokopališču. V bližini pa grme še vedno tebi v pozdrav domači topovi in ti naznanjajo, da zemlja, ki si jo ljubil iz srca, v kateri počiva tvoje blago srce, ostane slovenska, avstrijska!

Zvestoba Slovencev

Nekateri nemški listi so zadnji čas napadali Slovence, kakor da bi mi ne bili zvesti in zanesljivi državljani. Tako pisarjenje je naravnost hudodelstvo zoper naše avstrijsko domoljubje. Ni pa vredno, da bi se z besedami prerekali in pričkali s svojimi obrekovalci, le toliko rečemo: Sedanja vojska je dognala uradne dokaze, da se noben narod v Avstriji ni bolj hrabro boril za Avstrijo kakor slovenski vojaki. Vojno poveljstvo ni nobenih polkov tolikokrat in tako odlično pohvalilo

kakor naše slovenske polke. In doma? Ali nismo vsega storili, kar smo mogli pri vojnih posojilih, pri podporah za Rdeči križ, za invalide, vdove, sirote? To niso besede, to so dejanja naše avstrijske zvestobe, v kateri nas ne prekaša noben narod v Avstriji.

Po svetu.

Sovražniki so pričeli zopet napade na vseh bojiščih. Na Krasu je bil zadnji teden miren, celo topništvo ni bilo na nobeni strani preveč glasno. Dolgotrajno deževje in utrujenost vsled hudih bojev prejšnjih dni je sovražniku narekovala oddih. Toda naši zrakoplovci so opazovali veliko gibanje čet pri sovražniku in to kaže, da se Lah sedaj pripravlja na najhujši napad. Naši so primerno ojačeni pripravljeni na napad.

Na ruski fronti so zopet živahnjeji boji; Rusi napadajo, a niso mogli nikjer doseči kakih uspehov. — Romune naši polagoma pri Oršovi preganjajo z avstrijske zemlje, na Sedmograškem pa gredo čez prelaze v sovražnikovo zemljo. — V Dobrudži so se Bolgari umaknili iz krajev, koder so s konjenico preganjali sovražnika. Prišli so do črte Ostrov-Babadag; umaknili pa so se, kakor kaže, brez boja na črto Boascir-Dorohantul-Tašavlu jezero.

Spomenik iz laških granat na laškem bojišču.

V Macedoniji je pričel solunski poveljnik Sarraail z močno ofenzivo in veliki boji se vrše za Bitolj. Na krilu, kjer se bore Srbi, se je tem posrečilo, da so vrgli Bolgare raz utrjenih višin, vendar so drugo črto Bolgari obdržali. Morda

doseže Sarraail nekaj krajevnih uspehov, za kak večji bojni pohod pa je sedaj že zima preblizu in Bolgari preveč pripravljeni za odpor.

* * *

Urad za prehranjevanje.

Ko bi se bil ta urad ustanovil takoj, ko se je vojska pričela, bi imeli ljudje po celi Avstriji vsega dovolj, ker bi se bile zaloge prav porabljevale, ker bi bil dan točen pregled o vseh potrebščinah in natančni podatki, koliko je blaga in živila na razpolago. Nemci zunaj naše države so kmalu spoznali in že davno vse to uredili. Pri nas je šele sila javnost na to opozorila, in sedaj, ko so živila že vsa porabljena, se je osnoval na Dunaju osrednji urad za prehranjevanje. Mi ga seveda z veseljem pozdravljamo, četudi se nam je tako pozno rodil, ker bo imel še vedno dovolj dela: živila — kar jih je — poiskati, pregledati in pravično po potrebi razdeljevati.

Razno.

Ptiči — naši tovariši.

Šel sem obiskat bolnico zunaj mesta. Hišni gospodar, ki sta ga starost in protin obsodila v brezdelje, mi razkaže stanovanje in vrt in nazadnje pokliče k sebi

petelina, ki je razkopaval po vrtu, pa mi reče: »To je moj najljubši tovariš.« Potem se malo prikloni in petelin mu skoči na ramo. »Zdaj pa zapoj!« In petelin na rami trikrat po vrsti zapoje. — Nekdo je imel kanarčka. Kadar je bila pri njem kaka večja družba, je odprl kletko, in kanarček je zletel po sobi, se vsedel temu ali onemu na glavo in zapel. — Enkrat me je pot pripeljala v hišo nekega lovca. Ko sva bila na vrtu, on zažvižga, in od vseh strani so letele vkup seničice. — V tivolskem drevoredu in gozdu v Ljubljani pa so bili zadnja leta pred vojsko ptiči tako domači, da so ljudem iz roke jemali jedila. Privadili so jih bili temu razni stari gospodje,

Najprej so jim jeli metali na tla pinjole, ki so za nekatere ptiče posebna slaščica. Kmalu pa so ptički začeli ta sladka zrnca jemati iz roke. Tudi po drugih mestih so ptički tako udomačeni. Posebno krotki postanejo ščinkovci, taščice in senice, tudi

kosi. Vrabec pa vklub svoji predrznosti človeku ne zaupa. S prijaznostjo in ljubeznijo se vse pridobi, ne samo človek, ampak tudi živali. Terorizem ali strahovanje pa vse od sebe odbija.

Sedaj tudi ptiči čutijo vojsko. Pred vojsko je bilo pozimi vse polno malih mizic postavljenih ob potih in te so bile za krilate pevce vedno pogrnjene. Letos bi se mizice tudi dobile, pa ni hrane, ki bi se nanje polagala. Pa vsaj kako drobtinico vrzimo drobnim ptičkom, ki nam jih je Bog dal v veselje in tolažbo. Kako mrtev bi bil gozd, kako pusto naše polje, kako dolgočasen ves svet, ko bi ptičev ne bilo.

GOSPODINJSTVO.

Sladka jed. Speci dobra kisljabolka, pretlači jih in primešaj pretlačenim za tretjino sadne mezge in ravno toliko stolčenega sladkorja in raztepeno jajce. Mešaj vse skupaj $\frac{3}{4}$ ure, da nastane gosta pena. Mrzlaj jed.

Krompir ne zmrzne. »Papierzeitung« objavlja izkušnje gospodinje s papirjem in krompirjem. Na deske je naložila debelo plast časopisnega papirja, nanjo je stresla krompir, med steno in krompir je naložila zopet papirja, na vrh krompirja je prišla zopet debela plast papirja. Klet ni posebno dobra, vendar je obvarovala na ta način dve hudi zimski krompir zmrznjenja. Kadar je odnehal mrz, je odkrila malo krompir in ga pokrila zopet. Krompirja je bilo po tri cente, kup je bil visok $\frac{1}{2}$ metra. Segnil ni ni jeden. Tudi praprotica, podloga in streha, potrese nje s pepelom varujejo krompir zmrznjenja in gnitja.

Dober malinovec. Zmečkaj zrele jagode v prsteni skledi in postavi na hladen kraj, kjer naj stoji 2-3 dni, nato pretlači skozi platnen žakelj in pusti zopet 2-3 dni na

zapečati drugi dan. Tako narediš lahko tudi kopinovec.

Koruzni pečnjak z makom. Opari $\frac{1}{4}$ kile koruzne moke z $\frac{1}{2}$ litrom mleka; ko se je shladilo, primešaj malo smetane ali surovega masla, limonove lupinice in 3 deke zmlatega maka. Preden deneš v pečico, primešaj $\frac{3}{4}$ delov praška za kvas in pokropi z rumom ali z mlekom. Testo ne sme biti pregosto, sicer pride presuho. Peče se na pekači.

mezge ali kuhanih jabolk. Tako ne potrebuje masti in se prilega otrokom in bolnikom.

Sir namesto masti. Spravi vsako skorjico sira in obrilji. Na žgancih, na krompirju in na mnogih močnatih jedeh nadomeštuje sir lahko drugo zabelo, kosček sira da vsaki postni juhi okus in maščobo.

Kosmuljeva jed. (Agris) kosmulje preberi in deni kuhati na sopar, pretlači skozi sito, primešaj sladkorja in sladke smetane. Na liter kosmulj pride $\frac{1}{8}$ sladkorja in $\frac{1}{8}$

Prelaz Rdeči stolp v Romuniji.

Krompirjev sukanec. Dva kuhana krompirja in dve žlici moke zmešaj tako, da se sprime, razsukaj z vilicami in sukaj še z rokami, dokler se ne naredi drobni kosmi kakor pri jajčnem zasukancu. Ako je premokro, dodaj moke. Se kuha kakor jajčji.

Peci ribe brez masti. Riba nam nadomešča zdaj drugo meso, pride pa tudi precej draga, če se napravi na masti. Pečenje v papirju ne potrebuje masti in je kaj pripravnost, da ribam tudi izborni okus. Ribo očedi, posoli in popopraj, če je treba, prebodi jo večkrat z nožem po dolgem in po straneh. Tako naj počiva 20 minut. Potem zgani bel papir za pisanje petkrat, zavij ribo vanj in stisni papir na obeh koncih, deni ribo na pekačo in peci v pečici. Vročina ne sme biti prehuda. Riba, ki ima okrog 80 dek, se peče približno $\frac{1}{2}$ ure. Segrej krožnik, odreži zapognjen konec papirja in zlij točo, ki se je nabrala pri ribi, na krožnik, potem odvij papir in deni ribo v točo, okoli nje olupljen krompir ali kaj drugega. Ako je riba jako praznega mesa, se prime njena koža pri pečenju rada papirja; da se to

smetane. To je zdrava večerja otrokom in odraslim.

Mlečni punč. V porcelanasto skledo stresi 400 gramov stolčenega sladkorja, oddrgni limono na sladkor, iztisni nanj limonov sok, vlij v skledo $\frac{1}{2}$ l. mleka, $\frac{1}{2}$ l. kropa, $\frac{1}{2}$ l. tra araka, vrzi v to kosček vanilije in tretjino muškatovega oreha, pokrij in pusti tako do drugega dne. Nato prečedi skozi flanelo in spravi v steklenice. Se drži več časa.

ZDRAVSTVO.

»Lasje mi izpadajo.« To je dandanes navadna tožba, ki je zvezana s povpraševanjem po najboljšem sredstvu, z letanjem po lekarnah in brivnicah, z prebiranjem naznanil v časopisju in z naročanjem »najboljšega«, ki je dostikrat vredno naziva »najslabše«. Izpadanje las se ustavi le redkoma z dragimi mazili in vodami, kajti vzrok izpadanja tiči večinoma v krvi, v načinu življenja, v živcih kogar boli večkrat glava, kdor se poti v glavo, kdor živi v skrbeh in v strahu, kdor ne pride dovolj na zrak, kdor prečuje cele noči — temu pa ne bo ustavila Čilagina mast izpadanja las in tudi vse vode najlepšega imena mu ne bodo pomagale — pač bo tožil še marsikdo: »kupil sem to in to mazilo, a potem mi izpadajo lasje še bolj.« Da, prijateljica moja! To ni vse eno. Ena in ista pomada ali voda ni za vsako glavo, kar koristi črnim močnejšim lasem, škoduje lahko bolj mrhkim belim, treba je torej posebne previdnosti. Lasje so dragocen kras glave, a so tudi namenjeni, da varujejo glavo prehlada. Vredno je torej, da se posvetuješ s specialistom, preden kupiš »najnovejšo« z vsemi dišavami napolnjeno vodo. A še preden to storiš, poglej svoje splošno zdravje in popravi kar je napak, potem se bodo lasje okrepili sami od sebe. Kogar trže več let po glavi ali po zobeh in

Pletenje slamnatih čevljev za vojake v Rakitniku pri Postojni.

hladnem. Zdaj zmeri sok, deni na vsaki kilogram soka $\frac{1}{4}$ kilograma stolčenega sladkorja, postavi v prsteni posodi na močan ogenj, mešaj, dokler se ni raztopil sladkor in pusti vreti 5-10 minut, vlij skozi volneno krpo in steklen lij v steklenice, zamaži in

prepreči, namaži papir že prej z mastjo, če se je prijela koža, pa zmoči papir od zunaj z mrzlo vodo. Tudi zrezki ali meseni zvitki se spečejo lahko v papirju.

Krompir z jabolki. Kuhan olupljen krompir zmečkaj in vmešaj vanj malo jabolčne

jemlje zato različne sopare in vtira vsakovrstne tekočine, tak ne more pričakovati, da bodo lasje gostejši vsled tega. Odpravi trganje in lasje se bodo okrepili. — Neki zdravnik svetuje 20/0 raztopimo resorcina na špirtu ali na olju za izpadanje ob hudem prhljaju, v to se namoči krpica in zmoči koža. — Druga voda za utiranje je: 300 g špirita, 4 g salicila in 10 kapelj rožmarinovega olja. — Voda kininova, (Ean de Quinin) ki se dobiva po drogarijah, se napravi lahko na sledeč način: Vzemi 200 g 960/0 špirita, 20 g tinkture kininovega luba, 20 g siškine tinkture, 10 g vaniljine tinkture, 2 g bergamotnega olja, 1 g klinčkinovega olja, 15 g dobrega glicerina, zmešaj in pusti stati 8 dni. Potem kuhaj 20 g pa-

Ministrski predsednik dr. Kørber (1) in bosenski dež. guverner Sarkotić (2).

namovega luba pol ure v 120 g kropa, precedi skozi filtrirko, ohladi in prilij prejšnje zmesi. Raztopi 5 g dvojno kislega natrija v 10 g destilirane vode in prilij še to. Ako je potreba, pobarvaj z košeniljino barvo. Ta voda je jako dobra za izpadanje las vsled perhljaja. — Mastne lase, ki se ne smejo iz kateregakoli vzroka umivati, napraši z riževim praškom, izkrtači do dobra in izčesi, lasje bodo čisti, suhi in prožni.

Odpirajte okna! Kurjave ni in kadar pritiska mraz, ne odpro nekateri po ves teden oken. Tako pa postaja stanovanje vedno bolj mrzlo, ker se nabere po njem vlaga, ljudje tožijo, da jih mrazi in boli glava. Zrak je nasičen z vzduhom ljudi, zidu, kuhinje, kako naj bi prijal pljučem in životu? Dobro je pri tem samo to, da uhaja nekaj zraka skozi zaprta okna in zid, sicer bi se še zadušili ljudje v neprezračnem stanovanju. Ravno nezakurjena stanovanja je treba zračiti, očiščen suh zrak ni nikdar tako mrzel kakor izprijen vlažen zrak stanovanj. V čistem zraku dihaajo pljuča globoko in gre vsled tega toplota po celem telesu, ko se branijo pljuča naravnost, da bi dihala globoko vase slab zrak. Tako pa zastaja obtok krvi, črevesa tudi ne delujejo redno, človek oboli in ve za vse vzroke bolezni, samo za pravega ne. Pa tudi zakurjenih sob noče vsak zračiti, meni, da je škoda izpustiti toploto vun, pa tudi zrak zakurjene sobe je tem toplejši, čim večkrat so odprta okna. Nekateri zakurijo peč in zapro okno. Pa ravno ko se začne peč

greti, se začne gibati zrak, peč razširja tudi nek poseben duh, dokler se ni segrela. Najbolje je, da je okno odprto, dokler se ni segrela peč. — Kdor ne kuri stanovanja, se mora gibati dosti na zraku, da se segreje pri urni hoji ali delu. Posteljina se nabere vlage zidu, treba jo je večkrat posušiti, sicer nam je neprijetna in mrzla, slabotni otroci in bolniki se prehlade v postelji. Tu bi trebalo segreti posteljo z lončeno bučo, napolnjeno z vročim peskom ali vodo. Buča se dobi pri prodajalkah druge lončene robe. Lahko se pa naliže navadna steklenica z vročo vodo in teklja po postelji. Pri bolnikih in starih ljudeh, ki ne morejo zaspati vsled mrzlih nog, je taka stvar res potrebna. Dobe se grejalke iz pločevine, ki se napolnijo s kromom in bakrene grejalke, ki se napolnijo z žrjavico, te so pa že bolj redka prikazen iz starih časov. Železni posteljniki so prav mrzli, noge, ki se upirajo v železno steno, se ne segrejejo in od njih prehaja mraz po celem životu. Med steno in noge je treba volnenega ali suknenega zavitka, da se upirajo noge vanj. Dobro je tudi, obuti čez noč čiste volnene nogavice in pokriti noge še vrhu koltra z blazine. Vlažne nogavice in obutev je treba deti na toplo; ako obuješ jutraj vse premrzlo, omrzle se tudi noge in začne se premrzavanje za cel dan. Kjer leze mraz skozi zaprto okno v sobo, zamaši s papirjem, nobena stvar ne drži tako dobro: kar par listov papirja se zatlači pri zapiranju med okno in okvir. Tudi na praških leze mraz skozi presledke med vrati in pragom v sobo, to se zadela vse lahko s papirjem, ki drži bolj toploto in je bolj čeden kakor navadne cunje mašilke.

DOGODBE.

Sokratovi nasveti veljavni tudi za naše razmere.

Sokratu se je ob priliki prijatelj ves utrujen in zmučen pritoževal zaradi dolgotrajnega peš potovanja. — »Ali je tvoj suženj mogel hoditi s teboj?« vpraša Sokrat. — »Seveda!« — »Ali je suženj kaj nosil?« — »Da, meh z vinom.« — »Tedad mora biti on še bolj truden nego ti?« — »Ne, nikakor, ravno kar sem ga zopet poslal po opravih na pot.«

»Iz tega spoznaš,« dejal je Sokrat prijatelju, »da uživaš ti prednosti, ki ti jih nudi tvoje bogastvo, tvoj suženj pa prednosti, ki mu jih daje narava. Ti si bogat in svoboden, pa slaboten in hitro utrudljiv; tvoj suženj pa ubog in neprost, pa močan in neutrudljiv. Povej mi torej, kateri od vaju je srečnejši...«

Nekega dne je Sokrat povabil več bogatih prijateljev na večerjo; njegova žena Ksantipa je bila v skrbeh, bodo li zadovoljni s preprostimi jedmi, ki jim bo ž njimi postregla. Sokrat pa ženo pomiri rekoč: »Nikar si ne delaj preveč skrbi. Ako so to dobri ljudje, tedaj bodo zadovoljni s tem, kar jim hiša more ponuditi, ako pa niso dobri, je pa vse eno, kaj da govore.

Zlati zaslužni križec. »Ste čuli, da je Kohn, tisti zlatar, tisti tam na trgu, včeraj dobil zlati zaslužni križec?«

»Nemogoče! in zakaj ga je dobil? Značiti za svoje odiranje?«

»Ne, dobil ga je, da ga — osnaži.«

Najprijetnejše odvajalno sredstvo so po sodbi vseh, ki jih poznajo, Fellerjeve milo učinkujoče rabarbarske kroglice z zn. »Elza-kroglice«. Medtem ko druga odvajalna sredstva črevesju škodu-

jejo in želodec oslabijo, okrepčajo »Elza-kroglice« želodec in nimajo nobenega škodljivega postranskega učinka. Zaslužijo vsled tega prednost. Predvojnne cene: 6 škatlic pošlje povsod franco za samo 4 K 40 v lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr št. 331 (Hrvatska). Obenem se lahko naroči Fellerjev bolečine odpravljajoči, blagodejni, oživljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elza-fluid«. 12 steklenic stane franco samo 6 kron. (vu)

Podpisujte 5. vojno posojilo !!

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

ZALOGO vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga —

ZALOGO najboljših mlekarjskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka —

ZALOGO zajamčeno pristno vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Sp. Šiški št. 152) —

ZALOGO vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago —

ZALOGO raznih močnih krmil, gnojil, semen itd.

Fellerjeve želodec krepčajoče, nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn.

„ELSA-PILLEN“

odpravljajo zaprtje.

Predvojnne cene: 6 škatlic franco 4 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahv. pisem. II-a

Knjigoveznica

Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani

Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.